

Om strategi, konkurransekraft og konkurransestrategier

Strategi er robust konkurransekraft. Konkurransekraft skapes gjennom valg av posisjoner opp mot 8 grunnleggende konkurransestrategier – med krav til konsistens ift. hvordan kunder gjør sine leverandørvalg.

Hva er strategi og konkurransekraft?

I fagnotat #3 om strategiprosesser og manglende resultater – argumenterte jeg med hvorfor en strategi bør bygges rundt en stram definisjon av konkurransekraft, og hvorfor strategier er krevende å implementere fordi konkurransekraft bygges tverrfaglig på tvers av organisasjonsinndeling og ansvarsområder.

Jeg presenterte også en definisjon av strategi som *fungerer*:

En strategi er en samling av koordinerte og tverrfaglige tiltak for å etablere og beholde varige konkurransefortrinn

Her er en tilsvarende *definisjon av konkurransekraft*:

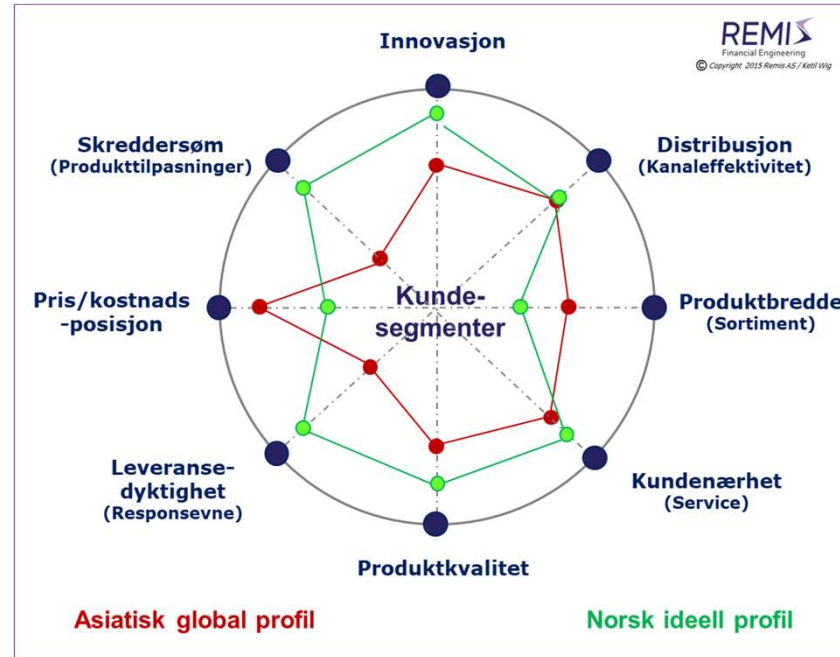
Konkurransekraft er de av organisasjonens leveranser som til sammen skaper høy og differensierbar kundeverdi over tid

Men hva er egentlig alternative måter å konkurrere på, og hvordan kan vi bedre forstå hvordan konkurransekraften er sammensatt?

Alternative konkurransestrategier

Strategilitteraturen har forklart konkurransekraft på en rekke ulike måter siden Michael Porter startet diskusjonen i 1980.

Men teknologi og trender endrer *hva som er vesentlig*. «Disruptive»-effekten av internett og skytjenester er gode eksempler på hvorfor det jevnlig er nødvendig med en revisjon av hvordan konkurransekraft og konkurransestrategier bør forstås.

Figur 1: En modell for konkurransestrategier med eksempler på profiler

Pr. idag er jeg mest komfortabel med en inndeling i 8 konkurranseakser – som representerer *konkurransekraftens komponenter*:

- Pris / (ift. kostnadsposisjon)
- Produktkvalitet (produkttegnegenskaper)
- Innovasjon
- Produktbredde (sortiment)
- Distribusjon (kanaleffektivitet)
- Leveransedyktighet (respons og ledetider)
- Kundenærhet (kundeservice)
- Skreddersøm (produkttilpasninger)

For noen år siden ville jeg klart meg med færre akser. Porter introduserte opprinnelig et skille mellom de 2 hoved-dimensjonene: kostnadslederskap vs. nisjefokus. Men pr. i dag blir dette for enkelt.

Konkurransebevisste selskaper kombinerer nå en «riktig kostnadsposisjon» med spesialisering innen et utvalg andre områder til en *profil* som utgjør en konkurransestrategi slik beskrevet i figuren over..

Strategi er robust konkurransekraft

En strategi er en samling av koordinerte og tverrfaglige tiltak for å etablere og beholde varige konkurransefortrinn

Konkurransekraft kan deles inn i 8 konkurranseakser – som representerer konkurransekraftens komponenter

Fagnotat #16: Om strategi, konkurransekraft og konkurransestrategier

Kjernen i strategisk tenkning er så *dette*:

Konkurransekraft og robuste markedsposisjoner for et selskap skapes gjennom å utvikle verdiskapende aktiviteter som leverer riktige posisjoner på konkurranseaksene – og som samtidig er konsistente med hvordan kundesegmentene gjør sine leverandørvalg

Det er strategirealisering!

Bedrifter som ikke er bevisste nok på dette blir – over tid – utkonkurrert.

Norske bedrifter gjør f.eks. klokt i å generelt kombinere *innovasjon*, *leveransedyktighet*, *kundenærhet/service* og *fleksibilitet* (i betydningen skreddersøm) ift. utenlandske produsenter med lavere kostnadsposisjon (se "grønn profil" i figuren på forrige side). Det er fordi det er krevende å konkurrere fra utlandet mot denne kombinasjonen (profilen) med logistikk-kjeder fra f.eks. Kina (se typisk "rød profil" i samme figur). Det er langt enklere for globale selskaper å vinne med konkurransestrategier som er kombinasjoner av *pris* (selvsagt ift. kvalitetsnivå), *standardiserte produkter* (ift. lokal fleksibilitet) og på *sortimentsbredde*.

Om internett og konkurransekraft

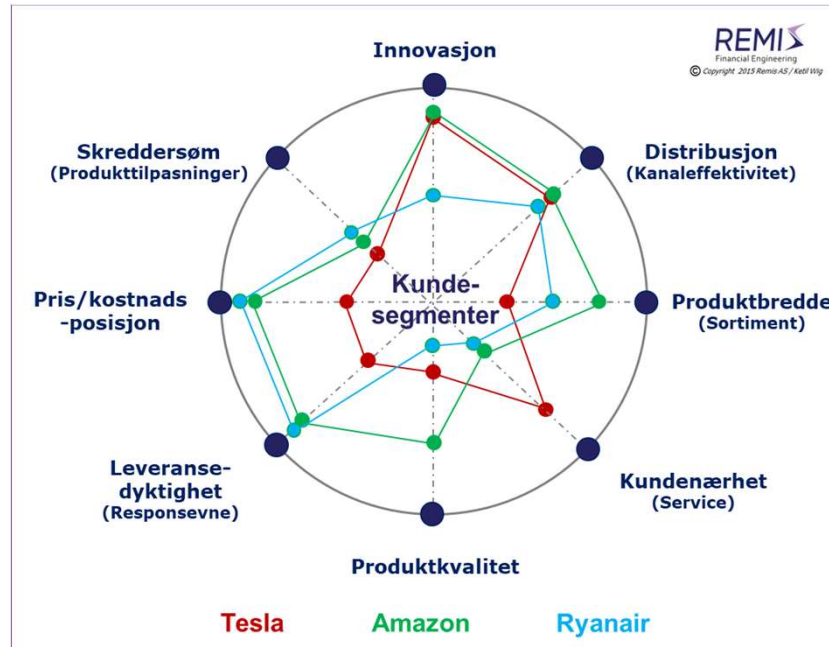
Hva med internett?

Mange mener at det er krevende (hvis ikke «umulig») å forstå hvordan internett endrer konkurransedynamikken.

Men er det det?.

Internett er en plattform som gjør det mulig å utfordre den lokale miksen som nevnt over gjennom *direkte distribusjon* (tilgjengelighet) og *stor sortimentsbredde* (til en lav pris). Dette er fundamentet for gjennomslaget til f.eks. Amazon (og tilsvarende for Komplett i Norge). Så hva kan konvensjonelle detaljister og grossister gjøre? De kan slå tilbake med unike produkter (som ikke betjenes via internett-kanalen), med fokus på *høy kvalitet* og *innovasjon* – og med *høy kundeservice* og *skreddersøm* – som vanligvis er de dimensjonene der internett-kanalen har svakest verdiforslag.

Og hva er internettbaserte skytjenester *egentlig*? Forenklet er det en måte å konkurrere på med ekstremt effektiv *distribusjon* og *leveransedyktighet*. Installasjon og ledetider er i praksis eliminert! Faste og høye IKT kostnader erstattes samtidig med *skalerbare, variable kostnader*. Ja, det er en ny situasjon, men samtidig er det ikke noe nytt. Det er simpelthen nærmest «full-levering» på tre av konkurranseaksene!

Figur 2: Tre eksempler på konkurranseprofiler

Delingskonsepter som f.eks. Uber eller AirBnB kan også forstås gjennom bruk av dette rammeverket: begge konkurrerer gjennom en konkurransestrategi som kombinerer en lav kostnadsposisjon («sentralen er erstattet med en App») med direkte distribusjon, osv.

Dersom du ønsker å gå dypere inn i utfordringene rundt teknologiske trender ift. konkurransestrategier, kan du lese fagnotat #10 om teknologitrender, konkurransekraft og disrupsjon.

Eksempler på ulik sammensetting av konkurransekraft (profiler)

Her er min personlige oppfatning av noen kjente profiler (med tilhørende strategisk posisjon):

Tesla: Konkurrerer på *innovasjon* kombinert med *distribusjon* (direktesalg via internett) og *høy kundeservice*. De konkurrerer så absolutt ikke på *pris/kostnadsposisjon* (bortsett fra i land med spesielle avgiftssystemer som i Norge), i mindre grad på *kvalitet* (foreløpig!) og ikke på *produktbredde*.

Konkurransekraft skapes gjennom å utvikle aktiviteter som leverer riktige posisjoner på konkurranseaksene – og som er konsistente med hvordan kunder gjør sine leverandørvalg

Konkurransestrategier består av kombinasjoner av virkemidler fra konkurranseaksene – som utgjør *profiler*

Profilene er dynamiske og tilpasses endringer i konkurranse-situasjonen

Amazon: Konkurrerer på *pris/kostnader*, på *innovasjon* (ref. Kindle, droner, etc.), på *distribusjon* og på *produktbredde* – nøytrale på *kvalitet* og *service*.

Ryanair: Konkurrerer nesten utelukkende på *pris/kostnadsposisjon*, ikke på *kvalitet* (evt. bortsett fra på kriteriet punktlighet), *innovasjon* eller *kundenærhet/service*. De er nøytrale på *distribusjon* (internett) og på *produktbredde* (destinasjoner).

Vurderingen av disse konkurransestrategiene står for min egen regning!

Legg merke til at jeg vurderer alle disse tre kjente selskapene til å være *svake på produkttilpasninger* (spreddersøm). Det er konsistent med den føringen jeg nevnte tidligere om at norske bedrifter nettopp bør vektlegge en større grad av *skreddersøm* lokalt opp mot utenlandske konserner.

Slike profiler og konkurransestrategier er selvsagt ikke statiske. I løpet av de siste par årene har f.eks. Tesla annonsert sin nye batterifabrikk for en 30% bedring i *kostnadsposisjon* (iht. selskapets egne vurderinger) og de har utvidet med en ny modell 3 (*produktbredde*).

Ryanair har annonsert en rekke tiltak for å bevege seg fra en negativ *serviceopplevelse* til iallfall å gjøre denne konkurransedimensjonen nøytral. Amazon fortsetter strategien med å legge til tjenester og kategorier (*produktbredde*), f.eks. skytjenester og vin! De er nå oppe i ca. 40 ulike kategorier.

Konkurransestrategier innen servicebransjer

Denne måten å forstå konkurransekraft på fungerer også i servicebransjer. Jeg gjennomførte nylig kundeintervjuer for en rådgivningsbedrift der det var helt åpenbart at den primære måten å konkurrere på var gjennom *kundenærhet/service* og *leveransedyktighet/responsevne* (bl.a. uttrykt gjennom en spesiell evne til å forstå behov, og en særlig sterk oppfølging).

I dette tilfellet var den konvensjonelle opplevelsen av levereanseskalitet tilnærmet nøytral mellom hovedkonkurrentene. Det var dimensjonene *kundenærhet (service)* og *leveringsdyktighet/oppfølging* som var de differensierende kriteriene. Kombinasjonen representerte en profil som sammen med et sett av interne tiltak utgjorde en robust konkurransestrategi.

Fra hva som er viktig – til det som er differensierende konkurransekraft

... utvikle verdiskapende aktiviteter ... som er konsistente med hvordan kundesegmentene gjør sine leverandørvalg

Ovennevnte eksempel fra konsulentbransjen illustrerer hvor kritisk viktig det er å forstå forskjellen på hva som er *nødvendig* for i det hele tatt å bli gjenstand for en kjøpsbeslutning – ift. det som *utløser selve kjøpsbeslutningen* – altså at man *vinner*. Kvalitet var nødvendig for å komme i betraktning, men *ikke* det som utløste kjøpsbeslutningen. Da vinner man ikke ved å kun styrke seg på kvalitet. Men hvor lett er det ikke å misforstå dette ....

I strategiarbeid er det derfor en betydelig forskjell på de utviklingsaktiviteter som skal gjøre at man "kommer i betraktning" – til forskjell fra de kjøpsutløsende. Førstnevnte kan f.eks. dreie seg om å opprettholde en "god nok" strategisk posisjon, mens sistnevnte bør utvikles til en *spissprofil*. Men da må man først forstå hvilken kombinasjon på konkurranseaksene som skal representere spissprofilen og det spesielle i konkurransestrategien.

... Og *det* er de fleste bedrifter altfor svake på.

Å forstå konkurransekraft er fundamentet for alt strategiarbeid

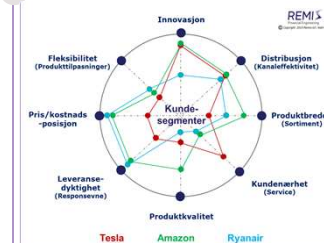
Tilbake til begynnelsen:

En strategi er en samling av koordinerte og tverrfaglige tiltak for å etablere og beholde varige konkurransefortrinn

Essensen i en strategi er å utvikle en *vinnende plan*. Man vinner ikke uten å skape konkurransefortrinn. Derfor er fundamentet i alt strategiarbeid å forstå hva konkurransekraft faktisk består i – og hvordan den kan utvikles til en varig strategisk posisjon på en måte som er konsistent med hvordan kundesegmentene gjør sine leverandørvalg.

Slik etableres en robust konkurransestrategi!

Ketil Wig er daglig leder i Remis AS, og bygget tidligere opp spesialistselskapet Rokade AS innen M&A og integrasjoner/snuoperasjoner som ble overtatt av KPMG i 2012. Fra 2013-15 var han ansvarlig for M&A området i Deloitte Norge. Tidligere bakgrunn er fra McKinsey & Co., Andersen Consulting/Accenture, samt fra en rekke management-for-hire oppdrag i Norge og internasjonalt. Han er utdannet siviling. fra NTH/NTNU, samt siv.øk./MBA fra Stanford University. Han arbeider nå selvstendig med rådgivningsoppdrag og styreverv. Se også www.linkedin.com/in/ketilwig

NB: Se også dybdediskusjon i fagnotatene for hver konkurransestrategi, og #29 (Riktigere segmentering) for beslektede temaer

Denne måten å forstå konkurransekraft på fungerer også i servicebransjer

I strategiarbeid er det en betydelig forskjell på de aktiviteter som skal gjøre at man "kommer i betraktning" – til forskjell fra de kjøpsutløsende. Det å ta konsekvensene av denne forskjellen er de fleste bedrifter altfor svake på!

